Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2985

[Total No. of Pages : 2

[6022]-111

F.Y. M. Ed. (General)

101 : PSYCHOLOGY OF LEARNING AND DEVELOPMENT

(Compulsory)

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks in about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks in about 130 to 150 words.*
5) *Strictly follow the word limit given.*
6) *No supplement will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) What do you mean by 'Gestalt'? According to Gestalt's view how does the process of perception take place? Explain with examples. **[15]**

OR

Explain Bruner's concept attainment model. Give the importance of Bruner's model in the teaching learning process. **[15]**

Q2) Explain the levels of moral development according to Kohlberg, with examples. Explain, how moral development affects students thinking, behaviour and emotions. **[15]**

OR

Explain the nature of Guilford's theory of intelligence with the help of a diagram. Give the educational importance of Guilford's theory with suitable examples. **[15]**

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

a) How is survey useful in the study of psychology.
b) Indian concept of personality development.
c) All port's theory of personality.
d) Concept of Brainstorming.
e) Importance of stress reduction model.
f) Factors influencing learning.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2985

[6022]-111

F.Y. M. Ed. (General)

101 : PSYCHOLOGY OF LEARNING AND DEVELOPMENT

(Compulsory)

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *2* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) *15* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *350* ते *400* शब्द
4) *5* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *130* ते *150* शब्द
5) शब्द मर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) पूरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.*1)* समष्टि म्हणजे काय? समष्टिवादाच्या दृष्टीकोनातून अवबोधन प्रक्रिया कशी घडते ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ब्रुनरच्या संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचे स्पष्टीकरण करा. ब्रुनरच्या संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाची अध्ययन - अध्यापन प्रक्रियेतील उपयुक्तता सांगा. [15]

प्र.*2)* कोहलबर्गच्या दृष्टीकोनातून नैतिक विकासाच्या पातळया सोदाहरण स्पष्ट करा. विद्यार्थ्यांच्या विचार, वर्तन आणि भावना यांच्यावर नैतिक विकासाचा कसा परिणाम होते ते स्पष्ट करा. [15]

किंवा

गिल्फोर्ड यांच्या बुद्धिमत्ता उपपत्तीचे स्वरूप आकृतीसह स्पष्ट करा. गिल्फोर्डच्या उपपत्तीचे शैक्षणिक महत्त्व सोदाहरण सांगा. [15]

प्र.*3)* टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

अ) मानसशास्त्राच्या अभ्यासामध्ये सर्वेक्षण पद्धती कशी उपयुक्त आहे?

ब) व्यक्तिमत्व विकासाची भारतीय संकल्पना

क) ऑलपोर्टची व्यक्तिमत्व उपपत्ती

ड) बुद्धिमंथन संकल्पना

इ) ताण-तणाव कपातीकरण प्रतिमानाचे महत्त्व

फ) अध्ययनावर परिणाम करणारे घटक

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2987

[Total No. of Pages : 2

[6022]-113

F.Y. M. Ed. (General)

EDUCATION

103 : Educational studies

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks in about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

munotes.in

Q1) Write importance and nature of interdisciplinary education. Explain various educational research areas of interdisciplinary. **[15]**

OR

Explain the concept of multicultural studies. Which activities will you undertake for the development of multiculturalism in the classroom? **[15]**

Q2) What is mean by 'Education For Democracy'? How will you impart this education to the students explain with examples. **[15]**

OR

Explain the various tools by Educational technology. How will you use it for effective teaching learning process? **[15]**

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

a) Concept of Inclusive Education.
b) Activities for development of National Integration in schools.
c) Need of minority studies.
d) Advantages of political Education.
e) Characteristics of Education for Secularism.
f) Limitations of Indian education system.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2987

[6022]-113

F.Y. M. Ed. (General)

EDUCATION

103 : Educational studies

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) *15* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *350* ते *400* शब्द.
4) *5* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *130* ते *150* शब्द.
5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

munotes.in

प्र.1) आंतरविद्याशाखीय शिक्षणाचे स्वरूप व महत्त्व लिहा. शैक्षणिक संशोधनातीत आंतरविद्याशाखे अंतर्गत विविध क्षेत्र स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

बहुसांस्कृतिक अभ्यासाची संकल्पना स्पष्ट करा. बहुसांस्कृतिक विकासासाठी तुम्ही तुमच्या वर्गात कोणते उपक्रम राबवाल. **[15]**

प्र.2) लोकशाही शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. लोकशाही शिक्षण तुम्ही विद्यार्थांना कसे द्याल उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

शैक्षणिक तंत्रज्ञानाची विविध साधने कोणती? या साधनांचा उपयोग प्रभावी अध्ययन – अध्यापन प्रक्रियेत कसा कराल स्पष्ट करा. **[15]**

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) सर्व समावेशक शिक्षणाची संकल्पना

ब) शाळेमधील राष्ट्रीय एकात्मता विकासासाठी उपक्रम

क) अल्पसंख्याक अभ्यासाची गरज

ड) राजकीय शिक्षणाचे फायदे

इ) धर्मनिरपेक्षता शिक्षणाची वैशिष्ट्ये

फ) भारतीय शिक्षण पध्दतीच्या मर्यादा

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2988

[Total No. of Pages : 2

[6022]-114

First Year M.Ed. (General)

104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicates full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for questions of 05 marks is about 130 to 150 words.***

munotes.in

Q1) What are the sources of related literature? Explain process & need of review of related literature. **[15]**

OR

Explain Historical research method considering following points. **[15]**

a) Need.

b) Data collection.

c) Establishing validity.

Q2) Write the importance of sampling? Explain the types of sampling methods with the help of examples. **[15]**

OR

Explain the meaning of interview. Where & how will you use interview technique for collection of information. **[15]**

Q3) Write short note on (any four) **[20]**

a) Importance of research proposal.

b) Non - probability sampling.

c) Characteristics of applied research.

d) Stages of survey method.

e) Forms of hypothesis.

f) Factors affecting the internal validity.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2988

[6022]-114

First Year M. Ed. (General)

104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :–
1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणाच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रुपांतराबाबत शंका असल्थास इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.

प्र.1) संबंधित साहित्याचे स्त्रोत कोणते आहेत? संबंधित साहित्याच्या आढाव्याची प्रक्रिया आणि गरज स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

खालील मुद्दे विचारात घेवून ऐतिहासिक संशोधन पद्धती स्पष्ट करा. **[15]**

अ) गरज

ब) माहिती संकलन

क) सप्रमाणता प्रस्थापित करणे

प्र.2) नमुना निवडीचे महत्त्व लिहा. नमुनानिवड पद्धतीचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

मुलाखतीचा अर्थ स्पष्ट करा. माहिती संकलन करण्यासाठी तुम्ही मुलाखत हे तंत्र केंव्हा व कसे वापराल? **[15]**

प्र.3) टीप लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) संशोधन आराखडयाचे महत्त्व

ब) असंभाव्यता नमुना निवड

क) उपयोजित संशोधनाची वैशिष्टये

ड) सर्वेक्षण पद्धतीच्या पायऱ्या

इ) परिकल्पनेचे प्रकार

फ) आंतरिक सप्रमाणतेवर परिणाम करणारे घटक

♦ ♦ ♦

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2988

[Total No. of Pages : 2

[6022]-114

First Year M.Ed. (General)

104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern) (Semester - I)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicates full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for questions of 05 marks is about 130 to 150 words.***

munotes.in

Q1) What are the sources of related literature? Explain process & need of review of related literature. **[15]**

OR

Explain Historical research method considering following points. **[15]**

a) Need.

b) Data collection.

c) Establishing validity.

Q2) Write the importance of sampling? Explain the types of sampling methods with the help of examples. **[15]**

OR

Explain the meaning of interview. Where & how will you use interview technique for collection of information. **[15]**

Q3) Write short note on (any four) **[20]**

a) Importance of research proposal.

b) Non - probability sampling.

c) Characteristics of applied research.

d) Stages of survey method.

e) Forms of hypothesis.

f) Factors affecting the internal validity.

♦ ♦ ♦

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2988

[6022]-114

First Year M. Ed. (General)

104 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHOD

(2015 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) *15* गुणाच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *350* ते *400* शब्द.

4) *5* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *130* ते *150* शब्द.

5) मराठी रुपांतराबाबत शंका असल्यास इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.

प्र.*1)* संबंधित साहित्याचे स्त्रोत कोणते आहेत? संबंधित साहित्याच्या आढाव्याची प्रक्रिया आणि गरज स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

खालील मुद्दे विचारात घेवून ऐतिहासिक संशोधन पद्धती स्पष्ट करा. **[15]**

अ) गरज

ब) माहिती संकलन

क) सप्रमाणता प्रस्थापित करणे

प्र.*2)* नमुना निवडीचे महत्त्व लिहा. नमुनानिवड पद्धतीचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

मुलाखतीचा अर्थ स्पष्ट करा. माहिती संकलन करण्यासाठी तुम्ही मुलाखत हे तंत्र केंव्हा व कसे वापराल? **[15]**

प्र.*3)* टीप लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) संशोधन आराखडयाचे महत्त्व

ब) असंभाव्यता नमुना निवड

क) उपयोजित संशोधनाची वैशिष्टये

ड) सर्वेक्षण पद्धतीच्या पायऱ्या

इ) परिकल्पनेचे प्रकार

फ) आंतरिक सप्रमाणतेवर परिणाम करणारे घटक

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-2989

[Total No. of Pages : 2

[6022]-211
M.Ed. (General)
201 : PHILOSOPHY OF EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350-400 words.***
4) ***World limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.***
5) ***Students should strictly follow the word limit given.***
6) ***No supplements will be provided to the students.***

munotes.in

Q1) What is education? Explain interrelationship between philosophy and Education. **[15]**

OR

What is the meaning of values? Explain various types of values.

Q2) What are the basic tenets of pragmatism? Explain various components of education according to pragmatism. **[15]**

OR

Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's educational contribution in detail.

Q3) Write short notes (Any four) : **[20]**

a) What is the modern concept of philosophy?

b) What are the basic tenets of Jainism?

c) Explain Aims of education according to Islam.

d) What are the basic tenets of Marxism?

e) Write Plato's educational contribution in brief.

f) What is the philosophy of human values?

Total No. of Questions : 3]

P-2989

[6022]-211
M.Ed. (General)
201 : शिक्षणाचे तत्त्वज्ञान
(2015 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.*
4) *5 गुणांच्या प्रश्नाच्या शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.*
5) *शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.*

प्रश्न *1)* शिक्षण म्हणजे काय? तत्त्वज्ञान व शिक्षण यांमधील परस्परसंबंध स्पष्ट करा. [15]

किंवा

मूल्यांचा अर्थ काय आहे? मूल्यांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न *2)* कार्यवादाचे मूलभूत सिद्धांत काय आहेत? कार्यवादानुसार शिक्षणाचे विविध घटक स्पष्ट करा. [15]

किंवा

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे शैक्षणिक योगदान सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न *3)* टीपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

अ) तत्त्वज्ञानाची आधुनिक संकल्पना काय आहे?

ब) जैनदर्शनाची मूलभूत तत्त्वे काय आहेत?

क) इस्लामनुसार शिक्षणाची ध्येये स्पष्ट करा.

ड) मार्क्सवादाची मूलभूत तत्त्वे काय आहेत?

इ) प्लेटोचे शैक्षणिक योगदान थोडक्यात लिहा.

फ) मानवी मूल्यांचे तत्त्वज्ञान काय आहे?

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-2990

[Total No. of Pages : 4

[6022]-212

M.Ed. (General)

EDUCATION

202 : Sociology of Education

(2015 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.***

munotes.in

Q1) Explain interrelationship between education and following social variable.**[15]**

a) Education and Peer group

b) Education and Culture

c) Sex and Education

OR

Explain meaning and need of equality of educational opportunity & social justice with reference to Indian Society.

Q2) What is terrorism? Explain its causes and its impact on Society and remedies through Education. **[15]**

OR

What is diverse religion? Explain role of education for maintaining the peace in diverse religious beliefs.

P.T.O.

Q3) Write short note (any four) : **[20]**

a) Secularism and Education

b) Equality of Educational Opportunity

c) Global Citizenship Education

d) Views of Evan Illich

e) Social Stratification its impact on educational process

f) Educational Sociology & Sociology of Education

▽ ▽ ▽ ▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-2990

[6022]-212
M.Ed. (General)
EDUCATION
202 : Sociology of Education
(2015 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मुळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानवित.

प्रश्न 1) खालील सामाजिक घटक आणि शिक्षण यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा. **[15]**

अ) शिक्षण आणि समवयस्क गट

ब) शिक्षण आणि संस्कृती

क) लिंग आणि शिक्षण

किंवा

भारतीय समाजासंदर्भात शैक्षणिक संधीची समानता व सामाजिक न्याय यांचा अर्थ व गरज स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) दहशतवाद म्हणजे काय? त्याची कारणे व त्याचा समाजावरील परिणाम आणि शिक्षणाद्वारे त्यासाठीच्या उपाययोजना स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

धर्मातील विविधता म्हणजे काय? विविध धर्मातील श्रद्धा व शांतता टिकवण्यासाठी शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) धर्मनिरपेक्षतावाद आणि शिक्षण

ब) शैक्षणिक संधीची समानता

क) जागतिक नागरीकत्व शिक्षण

ड) इव्हान इलिच यांचे विचार

इ) सामाजिक स्तरीकरणाचा शिक्षण प्रक्रियेवरील परिणाम

फ) शैक्षणिक समाजशास्त्र आणि शिक्षणाचे समाजशास्त्र

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-2991

[Total No. of Pages : 4

[6022]-213
F.Y. M.Ed. (General)
EDUCATION
203 : Curriculum Studies
(2015 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

munotes.in

Q1) Write meaning of curriculum, syllabus and unit. Explain philosophical bases of curriculum. **[15]**

OR

Describe stages of curriculum development. Explain patterns of curriculum organization. **[15]**

Q2) Explain strategies for evaluation of curriculum in details. **[15]**

OR

Write the scope of curriculum research. Explain any four areas of Curriculum Research. **[15]**

Q3) Write short notes (Any four) : **[20]**

a) Explain Taba Model of curriculum development.

b) Describe scientific and humanistic approaches of curriculum development.

P.T.O.

c) Explain types of curriculum change.

d) Describe core curriculum and activity curriculum.

e) Explain intrinsic approach to evaluation.

f) Write Administratic approaches to curriculum change.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-2991

[6022]-213
F.Y. M.Ed. (General)
EDUCATION
203 : Curriculum Studies
(2015 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांचा प्रश्नांसाठी शब्दमार्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.

munotes.in

प्रश्न 1) अभ्यासक्रम, पाठ्यक्रम आणि घटक यांचे अर्थ लिहा. अभ्यासक्रमाचे तात्विक आधार स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

अभ्यासक्रम विकसनाच्या पायऱ्या विशद करा. अभ्यासक्रम संघटनाचे प्रकार (Patterns) स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न 2) अभ्यासक्रम मूल्यमापनाची कार्यनीती सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

अभ्यासक्रम संशोधनाची व्याप्ती लिहा. अभ्यासक्रम संशोधनाची कोणतीही चार क्षेत्रे स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) अभ्यासक्रम विकसनाचे टाबा प्रतिमान स्पष्ट करा.

ब) अभ्यासक्रम विकसनाचे वैज्ञानिक आणि मानवतावादी उपागम विशद करा.

क) अभ्यासक्रम बदलाचे प्रकार स्पष्ट करा.

ड) गाभा अभ्यासक्रम आणि कृती अभ्यासक्रम विशद करा.

इ) मूल्यमापनाचा अंगभूत (Intrinsic) दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

फ) अभ्यासक्रम बदलाचा प्रशासकीय दृष्टिकोन लिहा.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-2992

[Total No. of Pages : 4

[6022]-214

M.Ed. (General)

EDUCATION

204 : Pre-Service and In-Service Teacher Education

(2015 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***For 15 marks questions word limit is 350 to 400 words.***
4) ***And for 5 marks questions word limit is 130 to 150 words.***

munotes.in

Q1) Explain need of In-service Teacher education Describe its necessity in present scenario. **[15]**

OR

Write information about following educational agencies : **[15]**

a) S.C.E.R.T.

b) N.C.E.R.T

c) U.G.C.

Q2) Explain concept of Internship. Explain How will you used internship's various activities in teaching learning process. **[15]**

OR

Compare teacher education of India and Australia with reference to following : **[15]**

a) Concept

b) Aims and objectives

c) Duration

d) Content

e) Modern trends in Teacher Education

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Explain need of teacher education

b) Describe concept of pre-service

c) Explain Role of Teacher in Inclusive Education

d) Write information about Buddhist period in Teacher Education

e) Describe features of Teacher Education in Vedic period.

f) Explain need of orientation and Refresher course.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-2992

[6022]-214
M.Ed. (General)
EDUCATION
204 : Pre-Service and In-Service Teacher Education
(2015 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांचा प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्रश्न 1) सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा. सद्यपरिस्थितीत त्याची आवश्यकता स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

खालील क्षेत्रिय शिक्षण संस्थाची माहिती लिहा. **[15]**

अ) एस.सी.आर.टी.

ब) एन.सी.ई.आर.टी.

क) यु.जी.सी.

प्रश्न 2) छात्रसेवा काल संकल्पना स्पष्ट करा. त्या कालखंडात घेतल्या जाणाऱ्या विविध उपक्रमांचा अध्ययन अध्यापन पद्धतीत कसा उपयोग कराल ते स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

दिलेल्या मुदद्यांच्या आधारे भारत आणि ऑस्ट्रेलिया येथील शिक्षक शिक्षणाची तुलना करा. **[15]**

अ) संकल्पना

ब) ध्येय आणि उद्दिष्ट्ये

क) कालावधी

ड) आशय

इ) शिक्षक शिक्षणातील आधुनिक प्रवाह

munotes.in

प्रश्न 3) खालील पैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा. **[20]**

अ) शिक्षक शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.

ब) सेवापूर्व शिक्षक शिक्षणाची संकल्पना विशद करा.

क) सर्व समावेशक शिक्षणातील शिक्षकांची भूमिका स्पष्ट करा.

ड) शिक्षक शिक्षणातील बौद्ध कालखंडाबाबत माहिती लिहा.

इ) वैदिक काळातील शिक्षक –शिक्षणाची वैशिष्ट्ये विशद करा.

फ) उद्‌बोधन व उजळणी वर्गाची गरज स्पष्ट करा.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2993

[Total No. of Pages : 4

[6022]-311

S.Y. M. Ed. (General)

301 : EARLY CHILDHOOD CARE EDUCATION AND ELEMENTARY EDUCTION

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *No supplement will be provided to the student.*

munotes.in

Q1) Explain Mahatma Gandhiji's educational thoughts in elementary education with respects to. **[15]**

a) Curriculum.

b) Teaching learning methods.

c) Freedom and discipline.

OR

Explain the concept, scope and significance of early childhood care eduction. **[15]**

Q2) Explain the concept of active teaching for active learning with the help of following points. **[15]**

a) Need and importance.

b) Merits and demerits.

c) Teacher role

OR

Write the objectives of UEE. Explain the educational implication of DPEP programme of UEE. **[15]**

Q3) Write short Notes (Any four) **[20]**

a) Elementary Education : Right to education act.

b) Concept of SSA.

c) Teaching methods of Early childhood care education

d) Characteristics of DPEP.

e) Benefits of project based learning.

f) Characteristics of NCF (2005)

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P2993

[6022]-311

S.Y. M. Ed. (General)

301 : EARLY CHILDHOOD CARE EDUCATION AND ELEMENTARY EDUCTION

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 - 400.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 - 150.
5) आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिके शिवाय इतर पूरवणी मिळणार नाही.

प्र.1) महात्मा गांधीजींचे प्राथमिक शिक्षणासंबधी शैक्षणिक विचारांचे उपयोजन पुढील मुद्यांच्या आधारे कसे कराल. ते स्पष्ट करा. **[15]**

अ) अभ्यासक्रम

ब) अध्ययन - अध्यापन पद्धती

क) शिस्त आणि स्वातंत्र्य

किंवा

पूर्व बाल्यावस्था संगोपन शिक्षणाची संकल्पना, व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा. **[15]**

प्र.2) सक्रिय अध्ययनासाठी सक्रीय अध्यापन संकल्पना खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) गरज व महत्त्व

ब) गुण व दोष

क) शिक्षकाची भूमिका

किंवा

प्राथमिक शिक्षण सार्वत्रिकीकरणाची उद्दीष्ट्ये लिहा. प्राथमिक शिक्षण सार्वत्रिकीकरणाच्या जिल्हा प्राथमिक शिक्षण कार्यक्रमाचे (DPEP) शैक्षणिक उपयोजन स्पष्ट करा. **[15]**

munotes.in

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) शिक्षण हक्क कायद्याचे प्राथमिक शिक्षणासंबंधी महत्त्व.

ब) सर्व शिक्षा अभियानाची संकल्पना.

क) पूर्व बाल्यावस्था संगोपन शिक्षणातील अध्यापन पद्धती.

ड) जिल्हा प्राथमिक शिक्षण कार्यक्रमाची (DPEP) वैशिष्टये

इ) कृती अध्यापनाचे फायदे

फ) राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखडा (NCF) वैशिष्टये (2005)

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2994

[Total No. of Pages : 2

[6022]-312

S.Y. M. Ed. (General)

302 : SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION

(2015 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *No supplement will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) What is secondary education? Explain concept, objectives & importance of secondary education with suitable examples. **[15]**

OR

Explain the secondary & Higher secondary education in Finland with respect to following points.

a) Structure.

b) Curriculum.

c) Evaluation & Examination system.

Q2) Explain the stages of development of adolescent student. Explain role of teacher in compatability of secondary & higher secondary adolescent student. **[15]**

OR

Explain the functions of aided, unaided, Government, and kendrividyalaya.

Q3) Short notes (any four) **[20]**

a) Need & importance of Counsellar in secondary stage.

b) Recommendation of mudliar Commissions.

c) Constitutional provision for secondary & higher secondary education.

d) Innovations in Teaching learning at secondary & higher secondary education.

e) Problems of Adolescent.

f) Functions of SCERT.

❋ ❋ ❋

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2994

[6022]-312

M. Ed. (General)

302 : SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION

(2015 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांसाठी शब्दमर्यादा 350 शब्द ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांसाठी शब्दमर्यादा 130 शब्द ते 150 शब्द.
5) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) माध्यमिक शिक्षण म्हणजे काय? माध्यमिक शिक्षणाचे स्वरूप उद्दिष्टये, महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

खालील मुद्दयांच्या आधारे फिनलँड मधील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण स्पष्ट करा.

अ) रचना

ब) अभ्यासक्रम

क) मुल्यमापन व परिक्षा पद्धती.

प्र.2) पौगंडावस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या विकासाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावरील पौगंडावस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या समायोजनात शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अनुदानित, विनाअनुदानित, शासकीय, केंद्रिय विद्यालय यांची कार्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) [20]

अ) माध्यमिक स्तरावर समुपदेशकाची गरज व महत्त्व

ब) मुदलीयार आयोगाच्या शिफारशी

क) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावरील शासनाच्या विविध योजना.

ड) माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावरील अध्ययन - अध्यापनाचे नवप्रवाह

इ) पौगंडावस्थेतील विद्यार्थ्यांच्या समस्या.

फ) एस. सी. ई. आर. टी. ची कार्ये.

* * *

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2995

[Total No. of Pages : 2

[6022]-313

S.Y. M. Ed. (General)

303 : HIGHER EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks in about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *No supplement will be provided*

munotes.in

Q1) Write concept and purpose of higher Education. Explain Research : as a function of Higher Education. **[15]**

OR

Explain the concept of Management & Autonomy of Higher Education? Write co-curricular & community centered service programmes with suitable example.

Q2) Explain concept of Excellence and Expansion, Quality and Quantity in Higher Education. **[15]**

OR

Explain any three new trends of Evaluation in Higher Education.

Q3) Write a short Note (any 4) **[20]**

a) Functions of RUSA.

b) API : Appraisal performance Indicator.

c) Liberalization in Higher Education.

d) Problems in Higher Education.

e) UGC - Agencies in Higher Education.

f) Financing of Higher Education.

❋ ❋ ❋

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2995

[6022]-313

M. Ed. (General)

303 : HIGHER EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 शब्द ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 शब्द ते 150 शब्द.
5) कोणालाही पुरवणी मिळणार नाही.

प्र.1) उच्च शिक्षणाची संकल्पना आणि हेतू लिहा. संशोधन उच्च शिक्षणाचे कार्य स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

उच्च शिक्षणातील व्यवस्थापन व स्वायंत्तता संकल्पना स्पष्ट करा. सहशालेय आणि समाजकेंद्रित उपक्रम सोदाहरण लिहा.

प्र.2) उच्च शिक्षणातील उत्कृष्टता (Excellence) आणि विस्तार (Expansion) गुणवत्ता आणि गुणांक (Quantity) या संकल्पना स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

उच्च शिक्षणातील मूल्यमापनाचे कोणतेही तीन प्रवाह स्पष्ट करा.

प्र.3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियानाची कार्य.(अभियानाची)

ब) API मूल्यमापन कामगिरी निर्देशांक

क) उच्च शिक्षणातील उदारीकरण

ड) उच्च शिक्षणातील समस्या

इ) उच्च शिक्षणातील कार्यवाहिनी (UGC)

फ) उच्च शिक्षणातील वित्तव्यवहार

❊ ❊ ❊

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2996

[Total No. of Pages : 2

[6022]-314

S.Y. M. Ed. (General)

304 : CURRICULUM, PEDAGOGY AND ASSESSMENT

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is 350 to 400.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is 130 to 150.***

munotes.in

Q1) Explain meaning and scope of Assessment. Write various issues in alignment of curriculum, pedagogy and assessment at various levels of higher education of Maharashtra. **[15]**

OR

Write principles of instructional design. Explain Kolb's learning cycle in detail. **[15]**

Q2) Explain the following models of curriculum alignment in detail. **[15]**

a) Web alignment model.

b) SEC alignment model.

OR

Explain the principles of assessment with the help of following points. **[15]**

a) Formative assessment.

b) Feedback on learning.

c) Summative assessment.

Q3) Write notes on (any four) **[20]**

a) Learning for human resource development.

b) Bandura's social learning theory.

c) Concept of curriculum alignment.

d) Interview - method of assessment.

e) Self peer assessment.

f) Concept of pedagogy.

♦ ♦ ♦

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2996

[6022]-314

S.Y. M. Ed. (General)

304 : CURRICULUM, PEDAGOGY AND ASSESSMENT

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350-450
4) 05 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130-150
5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) मूल्यांकनाचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. महाराष्ट्रातील उच्च शिक्षणाच्या विविध स्तरावरील अभ्यासक्रम, अध्यापनशास्त्र आणि मूल्यमापन यांच्या संरेखनातील विविध समस्या लिहा. **[15]**

किंवा

अनुदेशन चनेची तत्त्वे लिहा. कोल्बसचे अध्ययन चक्र सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

प्र.2) अभ्यासक्रम संरेखनाचे खालील प्रतिमान सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

अ) वेब संरेखन प्रतिमान

ब) SEC संरेखन प्रतिमान

किंवा

मूल्यांकनाची तत्त्वे खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) अकारिक मुल्यांकन

ब) अध्ययनाबदल प्रत्याभरण

क) सकारिक मूल्यांकन

प्र.3) टीप लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) मानव संसाधन विकासासाठी अध्ययन

ब) बांदुराचा सामाजिक अध्ययन सिद्धांत

क) अभ्यासक्रम संरेखन संकल्पना

ड) मुलाखत-मूल्यांकनाची पद्धती

इ) स्व-सहअध्ययी मूल्यांकन

फ) अध्यापनशास्त्र संकल्पना

♦ ♦ ♦

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2996

[Total No. of Pages : 2

[6022]-314

S.Y. M. Ed. (General)

304 : CURRICULUM, PEDAGOGY AND ASSESSMENT

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is 350 to 400.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is 130 to 150.*

munotes.in

Q1) Explain meaning and scope of Assessment. Write various issues in alignment of curriculum, pedagogy and assessment at various levels of higher education of Maharashtra. **[15]**

OR

Write principles of instructional design. Explain Kolb's learning cycle in detail. **[15]**

Q2) Explain the following models of curriculum alignment in detail. **[15]**

a) Web alignment model.
b) SEC alignment model.

OR

Explain the principles of assessment with the help of following points. **[15]**

a) Formative assessment.
b) Feedback on learning.
c) Summative assessment.

Q3) Write notes on (any four) **[20]**

a) Learning for human resource development.
b) Bandura's social learning theory.
c) Concept of curriculum alignment.
d) Interview - method of assessment.
e) Self peer assessment.
f) Concept of pedagogy.

♦ ♦ ♦

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2996

[6022]-314

S.Y. M. Ed. (General)

304 : CURRICULUM, PEDAGOGY AND ASSESSMENT

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) *15* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *350-450*

4) *05* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा *130-150*

5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.*1)* मूल्यांकनाचा अर्थ आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. महाराष्ट्रातील उच्च शिक्षणाच्या विविध स्तरावरील अभ्यासक्रम, अध्यापनशास्त्र आणि मूल्यमापन यांच्या संरेखनातील विविध समस्या लिहा. **[15]**

किंवा

अनुदेशन चनेची तत्त्वे लिहा. कोल्बसचे अध्ययन चक्र सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

प्र.*2)* अभ्यासक्रम संरेखनाचे खालील प्रतिमान सविस्तर स्पष्ट करा. **[15]**

अ) वेब संरेखन प्रतिमान

ब) SEC संरेखन प्रतिमान

किंवा

मूल्यांकनाची तत्त्वे खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) अकारिक मुल्यांकन

ब) अध्ययनाबदल प्रत्याभरण

क) सकारिक मूल्यांकन

प्र.*3)* टीप लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) मानव संसाधन विकासासाठी अध्ययन

ब) बांदुराचा सामाजिक अध्ययन सिद्धांत

क) अभ्यासक्रम संरेखन संकल्पना

ड) मुलाखत–मूल्यांकनाची पद्धती

इ) स्व–सहअध्ययी मूल्यांकन

फ) अध्यापनशास्त्र संकल्पना

♦ ♦ ♦

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2997

[Total No. of Pages : 2

[6022]-315

S.Y. M.Ed.

EDUCATION

305 : Educational Leadership (General)

(2015 Pattern) (Semester - III) (Theory)

Time : 2 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Students should strictly follow word limit given.*
5) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*
6) *No supplement will be provided to the student.*

munotes.in

Q1) What is the leadership? Meaning, Definition & Write one Theories of Educational leadership. **[15]**

OR

Explain the Best politics in leadership. What is the Bases of Power, Power tactics & write one example.

Q2) What is the conflict process? Write meaning, Concept and managing conflict. give example. **[15]**

OR

Write any one theories of Motivation. Write types of Motivation & give one example.

Q3) Write short note on any four of the following. **[20]**

a) Write any three types of leadership.
b) Conflict resolution techniques.
c) Women administration strategies.
d) Women in Leadership position.
e) Power in groups coalitions.
f) Motivating educational personnel.

♦ ♦ ♦

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P2997

[6022]-315

S.Y. M.Ed.

EDUCATION

305 : Educational Leadership (General)

(2015 Pattern) (Semester - II) (Theory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडे अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) *15* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा *350* ते *400* शब्द आहे.

4) *05* गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्द मर्यादा *130* ते *150* शब्द आहे.

5) शब्द मर्यादा कटाक्षाने पाळावी.

6) पूरवणी दिली जाणर नाही.

प्र.*1)* नेतृत्त्व म्हणजे काय? नेतृत्वाचे अर्थ, व्याख्या लिहुन, शैक्षणिक नेतृत्वाचे एक सिद्धांत सविस्तर लिहावे. [15]

किंवा

उत्कृष्ट राजकीय नेतृत्व स्पष्ट करा. दबाव तंत्र कृल्पत्या (Bases of Power) म्हणजे काय लिहुन एक उदाहरण लिहा.

प्र.*2)* संघर्ष प्रक्रिया म्हणजे काय? संघर्षाचे अर्थ, संकल्पना सांगून एक उदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अभिप्रेरणाचे एक सिद्धांत सविस्तर लिहा, अभिप्रेरणाचे प्रकार लिहून एक उदाहरण लिहा.

प्र.*3)* टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

अ) कोणत्याही तिन प्रकारचे नेतृत्व लिहा

ब) संघर्ष निराकारण तंत्र

क) महिलांची प्रशासकीय कार्यनिती

ड) महिलांची नेत्तृव स्थिती

इ) गट युती मधील (शक्ती) दबावतंत्र

फ) शैक्षणिक कर्मचाऱ्याना अभिप्रेरणा

♦ ♦ ♦

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-2998

[Total No. of Pages : 4

[6022]-316
M.Ed. (General)
306 : INCLUSIVE EDUCATION
(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350-400.***
4) ***Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150.***

munotes.in

Q1) Explain the meaning and concept of Inclusive Education write in detail, about Inclusive Education in India with respect to different policies of Inclusion. **[15]**

OR

As a teacher of an inclusive classroom, How will you deal with the following?

a) Challanging behaviour of students

b) Managing violence and torchuring in the classroom

Q2) What is meant by Inclusive Curriculum? How will you modify the curriculum according to the needs of students? Explain with suitable examples. **[15]**

OR

Explain about physical layout of an Inclusive classroom? How will you modify physical layout of the classroom to need the needs of

a) Visually (Challanged) impaired

b) Hearing impaired

c) Orthopedically impaired

P.T.O.

Q3) Answer the following (any four) : **[20]**

a) As a teacher what special assistance will you give to visually impaired students in the classroom?

b) Principles of Inclusive Education.

c) Circle of friends - for successful inclusion.

d) Developing skills among teachers for successful inclusion of all in the classroom.

e) Need & importance of Inclusive education.

f) Individualized Education plan for inclusion.

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-2998

[6022]-316

M.Ed. (General)

306 : INCLUSIVE EDUCATION (समावेशित शिक्षण)

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *15 गुणांच्या प्रश्नाच्या उत्तराची शब्दमर्यादा 350 ते 400 आहे.*
4) *5 गुणांच्या प्रश्नाच्या उत्तराची शब्दमर्यादा 130 ते 150 आहे.*
5) *मराठी रुपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.*

प्रश्न *1)* समावेशक शिक्षणाचा अर्थ आणि संकल्पना स्पष्ट करा. समावेशनासंबंधीच्या विविध धोरणांच्या संदर्भात भारतातील समावेशक शिक्षणाबद्दल सविस्तर लिहा. **[15]**

किंवा

समावेशक वर्गाचा शिक्षक म्हणून खालील गोष्टींची तुम्ही कशी हाताळणी कराल?

अ) विद्यार्थ्यांचे आव्हानात्मक वर्तन

ब) वर्गामधील हिंसा आणि छळ यांचे व्यवस्थापन

प्रश्न *2)* समावेशक अभ्यासक्रम म्हणजे काय? विद्यार्थ्यांच्या गरजांनुसार तुम्ही अभ्यासक्रमांत बदल/सुधारणा कशा कराल ते योग्य उदाहरणांनी स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

समावेशक वर्गाची भौतिक मांडणी म्हणजे काय ते स्पष्ट करा. खालील विद्यार्थ्यांच्या गरजांच्या पूर्ततेसाठी तुम्ही वर्गाच्या भौतिक मांडणीमध्ये कसे बदल/सुधारणा कराल?

अ) दृष्टिदोष असणारे

ब) कर्णदोष असणारे

क) अस्थिव्यंग असणारे

P.T.O.

प्रश्न *3)* खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) एक शिक्षक म्हणून वर्गामधील दृष्टीदोष असणाऱ्या विद्यार्थ्यास तुम्ही काय विशेष सहाय्य कराल?

ब) समावेशक शिक्षणाची तत्त्वे

क) यशस्वी समावेशनासाठी – मित्रवर्तुळ

ड) वर्गामध्ये सर्वांच्या यशस्वी समावेशनासाठीची कौशल्ये शिक्षकामध्ये विकसित करणे

इ) समावेशक शिक्षणाची गरज आणि महत्त्व

फ) समावेशनासाठी वैयक्तिक शैक्षणिक योजना

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-2999

[Total No. of Pages : 4

[6022]-317
M.Ed. (General)
307 : EDUCATIONAL TECHNOLOGIES
INSTRUCTIONAL DESIGN & E-LEARNING
(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130 to 150 words.*

munotes.in

Q1) What are instructional strategies? Explain following instructional strategies with their educational implications. **[15]**

a) Lecture
b) Team teaching
c) Discussion & panel discussion
d) Seminar & workshop

OR

What is meant by educational technology? Describe the development of the concept of educational technology. **[15]**

Q2) How did growth & development of multimedia take place? Explain educational implication of following Multimedia Application? **[15]**

a) CAI
b) CAL
c) CBT

OR

Define e-learning. Explain its scope, trends with suitable examples. **[15]**

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Role of educational technology in learning & evaluation.

b) Computer & interactivity.

c) Use of digital learning objects.

d) Use of telemetric in education & training.

e) Modes of communication.

f) Concept of instructional designs.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-2999

[6022]-317

M.Ed. (General)

307 : EDUCATIONAL TECHNOLOGIES INSTRUCTIONAL DESIGN & E-LEARNING

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.
4) 5 गुणांचा प्रश्नांसाठी शब्दमार्यादा 130 ते 150 शब्द.
5) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न पाहावेत.

munotes.in

प्रश्न 1) अनुदेशन प्रयुक्ता म्हणजे काय? खालील अनुदेशन प्रयुक्त्या त्यांच्या शैक्षणिक उपयोजनासह स्पष्ट करा. **[15]**

अ) व्याख्यान

ब) सांघिक अध्यापन

क) चर्चा व गटचर्चा

ड) परिसंवाद आणि कार्यशाळा

किंवा

शैक्षणिक तंत्रज्ञान म्हणजे काय? ''शैक्षणिक तंत्रज्ञान संकल्पनेचा विकास'' सविस्तर वर्णन करा. **[15]**

प्रश्न 2) बहुविध माध्यमांचा विस्तार व विकास कसा संपन्न झाला? खालील बहुमाध्यमांचे शैक्षणिक उपयोजन स्पष्ट करा. **[15]**

अ) सी.ए.आई.

ब) सी.ए.एल.

क) सी.बी.टी.

किंवा

ई अध्ययनाची व्याख्या लिहा. ई अध्ययनाची व्याप्ती, प्रवाह समर्पक उदाहरणांसह स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न *3)* टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) शैक्षणिक तंत्रज्ञानाची अध्ययन आणि मूल्यमापन यातील भूमिका.

ब) संगणक आणि आंतरक्रियात्मकता.

क) अंकिय अध्ययन साधनांचा डिजीटल लर्निंग ऑव्जेक्टस उपयोग.

ड) टेलिमेट्रीकचा शिक्षण आणि प्रशिक्षणातील उपयोग.

इ) संप्रेषणाचे माध्यमे

फ) अनुदेशन आराखडा (Instructional design) संकल्पना

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-3000

[Total No. of Pages : 4

[6022]-318

M.Ed. (General)

308 : ADVANCED RESEARCH METHODOLOGY & INFERENTIAL STATISTICS

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for 15 marks question is 350 - 400. Word and for 5 marks question is 150 words.*
4) *Use of simple calculator & statistical tables is allowed.*

Q1) Explain case study with the help of hypothetical example. **[15]**

OR

Write difference between qualitative and quantitative research & explain phenomenology.

Q2) Three equivalent groups having 5 students each were exposed to different learning techniques. **[15]**

The Score obtained in the post test as follows

Group - I	Group - II	Group - III
3	5	7
4	3	5
5	1	3
4	3	5
5	3	1

Test the significance of difference between mean scores of groups using Analysis of Variance (ANOVA).

OR

munotes.in

a) Compute the coefficient of correlation between the two sets of scores using Pearson's product moment method and interpret your answer. **[10]**

x	67	76	82	45	60	30	50	40
y	40	62	75	60	42	36	48	50

b) Calculate the percentile rank of the Score 24. **[5]**

Scores	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19	0-9
F	4	3	2	5	4	3	2	3

Q3) Write short note (any Four) : **[20]**

a) Trend analysis

b) Interval Scale

c) Quartile

d) Skewness

e) Use of SPSS in data Analysis

f) Mixed method of research

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-3000

[6022]-318

M.Ed. (General)

308 : ADVANCED RESEARCH METHODOLOGY & INFERENTIAL STATISTICS

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 – 400 शब्द आहे.*
4) *5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 – 150 शब्द आहे.*
5) *साधे गणकयंत्र आणि संख्याशास्त्रीय सारण्या वापरण्यास परवानगी आहे.*

प्रश्न 1) व्यक्ती अभ्यास पद्धती काल्पनिक उदाहरणाच्या सहाय्याने स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

गुणात्मक आणि संख्यात्मक संशोधनातील फरक लिहा. प्रघटनन शास्त्र (phenomenology) स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) प्रत्येकी 5 विद्यार्थी असलेल्या तीन समतुल्य गटांना वेगवेगळी अध्ययन तंत्रे शिकवली उत्तर चाचणीत मिळालेले प्राप्तांक खालीलप्रमाणे **[15]**

गट - I	गट - II	गट - III
3	5	7
4	3	5
5	1	3
4	3	5
5	3	1

प्रसरण विश्लेषण तंत्राचा (ANOVA) उपयोग करून गटांच्या प्राप्तांकाच्या मध्यमानातील फरकाची सार्थकता तपासा.

किंवा

P.T.O.

अ) पिअरसनच्या परिघात परिगुणन पद्धतीचा उपयोग करून प्राप्तांकाच्या दोन संचामधील सहसंबंध सहगुणक काढा. तुमच्या उत्तराचा अन्वयार्थ लिहा.

x	67	76	82	45	60	30	50	40
y	40	62	75	60	42	36	48	50

ब) 24 ह्या प्राप्तांकाचा शततमक क्रम काढा.

Scores	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19	0-9
F	4	3	2	5	4	3	2	3

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) प्रवाह विश्लेषण (Trend analysis)

ब) आंतरशलाका

क) चतुर्थक

ड) विषमितता

इ) माहिती विश्लेषणामध्ये SPSS चा उपयोग

फ) मिश्र संशोधन पद्धती

▽ ▽ ▽ ▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-3001

[Total No. of Pages : 4

[6022]-319

M.Ed. (General)

309 : PERSPECTIVES RESEARCH AND ISSUES IN TEACHER EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - III)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for question of 5 marks is 130 to 150 words.***
4) ***Word limit for question of 15 marks is 350 to 400 words.***

munotes.in

Q1) Explain any three issues in Teacher Education. Give suggestions for maintaining quality of teacher education with proper example. **[15]**

OR

Explain the innovative practices in Teacher Education with the help of following points.

a) Concept

b) Need

c) Techniques

d) Advantages

Q2) Explain the research in teacher education with the help of following points.**[15]**

a) Nature

b) Scope

c) Importance

OR

Explain concept of E-Teacher Education. Write importance of E-Teacher Education in present situation.

P.T.O.

Q3) Write short note (any four) : **[20]**

a) Quality management in teacher education.

b) Problems in teacher education.

c) Innovations in teacher education.

d) Professional code and ethics in teacher education.

e) Privatization in teacher education.

f) Globalization in teacher education.

▽ ▽ ▽ ▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-3001

[6022]-319

M.Ed. (General)

309 : PERSPECTIVES RESEARCH AND ISSUES IN TEACHER EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.
4) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.

प्रश्न 1) शिक्षक शिक्षणातील कोणतेही तीन प्रवाह स्पष्ट करा. शिक्षक शिक्षणातील गुणवत्ता टिकवून ठेवण्यासाठी उपाय सूचवा. **[15]**

किंवा

शिक्षक शिक्षणातील नवोपक्रम खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

अ) संकल्पना

ब) गरज

क) तंत्रे

ड) फायदे

प्रश्न 2) शिक्षक शिक्षणातील संशोधन खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. **[15]**

अ) स्वरूप

ब) व्याप्ती

क) महत्व

किंवा

ई–शिक्षक शिक्षणाची (E-Teacher Education) संकल्पना स्पष्ट करा. ई–शिक्षक शिक्षणाचे सद्यस्थितीतील महत्व स्पष्ट करा.

munotes.in

 P.T.O.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) शिक्षक शिक्षणातील गुणवत्ता व्यवस्थापन

ब) शिक्षक शिक्षणातील समस्या

क) शिक्षक शिक्षणातील नवनिर्मिती

ड) शिक्षक शिक्षणातील व्यावसायिक आचार संहिता आणि नैतिकता

इ) शिक्षक शिक्षणातील खाजगीकरण

फ) शिक्षक शिक्षणातील जागतिकीकरण

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P903

[Total No. of Pages : 2

[6022]-411

S.Y. M.Ed. (General)

401 : EDUCATIONAL MANAGEMENT

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Word limit for questions of 15 marks is about 350 to 400 words.***
4) ***Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150 words.***

munotes.in

Q1) What is meant by management? Write the characteristics of good management. Explain the management at higher secondary education. **[15]**

OR

What is meant by educational supervision? Explain functions of a good supervisor. Write the role of supervisor in educational administration with examples. **[15]**

Q2) Explain the concept of planning in education. Why is it necessary for a manager to take care of Human Resources in Institutional planning, Explain with examples. **[15]**

OR

How will you use the following trends in educational management with examples, explain. **[15]**

a) Decision Making.

b) Organizational development.

Q3) Write short note on. (any four) **[20]**

a) Time Management.

b) Modern Information Technology in Communication.

c) Grant in-aid principles in finance management.

d) Teacher-self appraisal.

e) Explain - Manager as a good leader.

f) Importance of NAAC in quality management.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P903

[6022]-411

S.Y. M.Ed. (General)

401 : EDUCATIONAL MANAGEMENT

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) 15 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.

4) 5 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.

5) मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्र.1) व्यवस्थापन म्हणजे काय? चांगल्या व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये लिहा. उच्च माध्यमिक स्तरावरील व्यवस्थापन स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

शैक्षणिक पर्यवेक्षण म्हणजे काय? चांगल्या पर्यवेक्षकाची कार्ये स्पष्ट करा. शैक्षणिक पर्यवेक्षकाची भूमिका उदाहरणासहित लिहा. **[15]**

प्र.2) शिक्षणातील नियोजनाची संकल्पना स्पष्ट करा. संस्थात्मक नियोजनात व्यवस्थापकाला मानवी संसाधनांची काळजी घेणे का आवश्यक आहे ते उदाहरणासहित स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

शैक्षणिक व्यवस्थापनातील खालील प्रवाहांचा तुम्ही कसा उपयोग कराल ते उदाहरणासहित स्पष्ट करा. **[15]**

अ) निर्णय प्रक्रिया

ब) संघटनात्मक विकास

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) वेळचे व्यवस्थापन

ब) संप्रेषणातील आधुनिक माहिती तंत्रज्ञान

क) वित्त व्यवस्थापनातील मदत अनुदानाची (Grant in-aid) तत्त्वे

ड) शिक्षक-स्वयं मूल्यांकन

इ) व्यवस्थापक एक चांगला नेता - स्पष्ट करा.

फ) गुणवत्ता व्यवस्थापनातील नॅकचे महत्त्व

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-904

[Total No. of Pages : 4

[6022]-412

M.Ed. (General)

402 : COMPARATIVE EDUCATION (Optional)

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350 to 400 words.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130 to 150 words.*
5) *Students should strictly follow the word limit given.*

munotes.in

Q1) Explain the concept of comparative education. Explain the steps of development of comparative education. **[15]**

OR

Explain Interpretative and explanatory method of comparative education with respect to following points :

a) Historical background

b) Sociological Approach

c) Philosophical Approach

Q2) What are the problems of women education. Suggest various activities for women empowerment through education. **[15]**

OR

Explain present system of higher education in India with reference to following points :

a) Historical background

b) Aims and objectives of education

c) Administration

P.T.O.

Q3) Write short note on (any four) : **[20]**

a) Need of comparative education

b) Present condition of technical education

c) Influence of culture on education

d) Economy of education in developed countries

e) Need of adult education

f) Distance education in America

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-904

[6022]-412

M.Ed. (General)

402 : COMPARATIVE EDUCATION (Optional)

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.*
3) *15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350 ते 400 शब्द.*
4) *5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130 ते 150 शब्द.*
5) *मराठी रूपांतराबाबत शंका असल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.*

प्रश्न 1) तुलनात्मक शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. तुलनात्मक शिक्षणाच्या विकासाचे टप्पे स्पष्ट करा.[15]

किंवा

तुलनात्मक शिक्षणाच्या व्याख्यात्मक आणि स्पष्टीकरणात्मक पद्धती खालील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा –

अ) ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

ब) सामाजिक दृष्टिकोन

क) तात्विक दृष्टिकोन

प्रश्न 2) स्त्री शिक्षणाच्या समस्या कोणत्या आहेत? शिक्षणाच्या माध्यमातून स्त्री सबलीकरणासाठी विविध उपक्रम सूचवा. [15]

किंवा

भारतातील उच्च माध्यमिक शिक्षणाची सद्यस्थिती पुढील मुद्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

अ) ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

ब) शिक्षणाची ध्येय व उद्दिष्ट्ये

क) प्रशासन

munotes.in

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) तुलनात्मक शिक्षणाची गरज

ब) तांत्रिक शिक्षणाची सद्यस्थिती

क) शिक्षणावरील संस्कृतीचा प्रभाव

ड) विकसित देशातील शिक्षणाची अर्थव्यवस्था

इ) प्रोढ शिक्षणाची गरज

फ) अमेरिकेतील दूरस्थ शिक्षण

▽ ▽ ▽ ▽

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-905

[Total No. of Pages : 4

[6022]-413
M.Ed. (General)
EDUCATION
403 : Education of Children with Special Needs
(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for question of 15 marks is about 350-400 words.*
4) *Word limit for question of 5 marks is about 130-150.*
5) *Students should strictly follow the given word limit.*

munotes.in

Q1) Explain the following National legislations for special Education in India. **[15]**

a) RCL Act, 1992

b) PWD Act, 1995

c) National Trust Act, 1999

OR

Explain Intellectual Impairment with the help of following points :

a) Concept

b) Nature

c) Educational Implications

Q2) Explain the following aspects of special Education with the help of suitable examples. **[15]**

a) Methodology of Teaching Learning

b) Remedial help

c) Evaluation

P.T.O.

OR

Explain Rehabilitation with the help of following points :

a) Concept

b) Need

c) Role of deinstitutionalization

Q3) Write Short Notes (Any Four) : **[20]**

a) Nature of Philosophical approach to special Education.

b) Role of parent and community involvement in rehabilitation.

c) Use of Psychological testing.

d) Role of Residential Rehabilitation centres in special Education.

e) Nature of recent development of Research focus in India in special Education.

f) Nature of sociological approach to special Education.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-905

[6022]-413
M.Ed. (General)
EDUCATION
403 : विशेष गरजा असणाऱ्या बालकांचे शिक्षण
(2015 Pattern) (Semester - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्द मर्यादा 350-400 शब्द.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्द मर्यादा 130-150 शब्द.
5) शब्दमर्यादा कटाक्षाने पाळावी.
6) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्रश्न 1) विशेष शिक्षणासाठीचे खालील राष्ट्रीय कायदे स्पष्ट करा : **[15]**

अ) आर.सी.एल्. कायदा 1992

ब) पी.डब्लू.डी. कायदा 1995

क) नॅशनल ट्रस्ट कायदा 1999

किंवा

खालील मुद्यांच्या आधारे बौद्धिक अक्षमता स्पष्ट करा :

अ) संकल्पना

ब) स्वरूप

क) शैक्षणिक महत्त्व

प्रश्न 2) सुयोग्य उदाहरणांच्या सहाय्याने विशेष शिक्षणाचे खालील पैलू स्पष्ट करा : **[15]**

अ) अध्ययन-अध्यापन पद्धती

ब) उपचारात्मक सहकार्य

क) मूल्यमापन

munotes.in

किंवा

खालील मुद्यांच्या आधारे पुनर्वसन स्पष्ट करा :

अ) संकल्पना

ब) गरज

स) निःसंस्थाकरणाची भूमिका

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) विशेष शिक्षणाच्या तत्त्वज्ञानात्मक दृष्टिकोनाचे स्वरूप

ब) पुनर्वसनात पालक व समाजाची भूमिका

क) मानसशास्त्रीय चाचण्यांचा उपयोग

ड) विशेष शिक्षणात निवासी पुनर्वसन केद्रांची भूमिका

इ) भारतातील विशेष शिक्षणातील अद्यतन संशोधनाच्या प्रगतीचे स्वरूप.

फ) विशेष शिक्षणाच्या समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनाचे स्वरूप.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P906

[Total No. of Pages : 2

[6022]-414

S.Y. M.Ed. (General)

404 : GUIDANCE AND COUNSELING

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for questions of 15 marks is about 350-400 words.*
4) *Word limit for questions of 5 marks is about 130-150 words.*
5) *No supplements will be provided to the students.*

munotes.in

Q1) What is guidance? Explain the pedagogical and philosophical bases of guidance. Write the influence of family and community on guidance with an example. **[15]**

OR

What is Job analysis? Explain the co-relation between Job analysis and Job satisfaction with an example.

Q2) Write the difference among directive, non-directive and eclectic counselling with the help of following points and examples. **[15]**

a) Concept
b) Role of counselee and counsellor
c) Utility in counselling

OR

What is placement? What are the types of placement? Explain the importance and objectives of follow-up service with an example.

Q3) Write short notes (any four): **[20]**

a) Need of Moral guidance.
b) Usefulness of Interview technique in guidance.
c) Identification of maladjusted children.
d) Process of counselling.
e) Use of Albert Ellis's Rational Emotive Therapy in Counselling.
f) Type of follow up service.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P906

[6022]-414

S.Y. M.Ed. (General)

404 : GUIDANCE AND COUNSELING

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350-400 शब्द आहे.
4) 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 130-150 शब्द आहे.
5) पुरवणी दिली जाणार नाही.

प्र.1) मार्गदर्शन म्हणजे काय? मार्गदर्शनाचे अध्यापनशास्त्रीय आणि तात्विक अधिष्ठान स्पष्ट करा. कुटुंब आणि समाज यांचा मार्गदर्शनावरील प्रभाव सोदाहरण लिहा. **[15]**

किंवा

रोजगार पृथ:करण म्हणजे काय? रोजगार पृथ:करण व रोजगार समाधान यातील संबंध सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.2) खालील मुद्द्यांच्या आधारे निर्देशित, अनिर्देशित आणि सर्वसारसंग्रहात्मक समुपदेशनातील फरक उदाहरणासह लिहा. **[15]**

अ) संकल्पना

ब) समुपदेश्य आणि समुपदेशक

क) समुपदेशनातील उपयुक्तता

किंवा

स्थापना कार्य म्हणजे काय? स्थापना कार्याचे प्रकार कोणते? अनुधावन कार्याचे महत्त्व आणि उद्देश सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) नैतिक मार्गदर्शनाची गरज

ब) मुलाखत तंत्राची मार्गदर्शनातील उपयुक्तता

क) कुसमायोजित बालकांची ओळख

ड) समुपदेशनाची प्रक्रिया

इ) समुपदेशनात अल्बर्ट एलिसच्या तार्किक भावनिक उपपत्तीची उपयुक्तता

फ) स्थापना कार्याचे प्रकार

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-907

[Total No. of Pages : 4

[6022]-415

M.Ed.

405 : TESTING, MEASUREMENT AND EVALUATION IN EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - IV)

Time : 2 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates :

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***For 15 marks questions, word limit is 400 words and for 5 marks questions, word limit is 150 words.***
4) ***Use of simple calculator is allowed.***

munotes.in

Q1) Explain the concept of testing with the help of following points. **[15]**

a) Meaning

b) Concept

c) Need & uses of testing

OR

Which are the different forms of reporting test result? Explain the need and uses of different forms of reporting test result. **[15]**

Q2) What are the different forms of evaluation? Explain the relationship between educational objectives, learning experience and evaluation. **[15]**

OR

What does the test score mean? Explain semester system and credit system in detail. **[15]**

P.T.O.

Q3) Write notes on (any four) : **[20]**

a) Validity of test.

b) Testing teacher effectiveness.

c) Transformation of test scores into Z & T scores.

d) Question bank.

e) Scaling methods any two.

f) Grading system.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-907

[6022]-415

M.Ed.

405 : TESTING, MEASUREMENT AND EVALUATION IN EDUCATION

(2015 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :

1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) 15 गुणांच्या प्रश्नासाठी शब्दमर्यादा 400 शब्द आहे. आणि 5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 150 शब्द आहे.
4) साधे गणकयंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.
5) मराठी रूपांतराबाबत शंका वाटल्यास मुळ इंग्रजी प्रश्न विश्वसनीय मानावेत.

प्रश्न 1) खालील मुद्दयांच्या आधारे परीक्षण ही संकल्पना स्पष्ट करा. **[15]**

अ) अर्थ

ब) संकल्पना

क) परीक्षणाची गरज आणि उपयोग

किंवा

चाचणी परिणाम नोंदविण्याचे विविध प्रकार कोणते? चाचणी परिणाम नोंदविण्याच्या विविध प्रकारांची गरज व उपयोग स्पष्ट करा. **[15]**

प्रश्न 2) मुल्यमापनाचे विविध प्रकार कोणते? शैक्षणिक उद्दिष्टे, अध्ययन अनुभव आणि मूल्यमापन यामधील संबंध स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

चाचणी गुणांक (score) म्हणजे काय? सत्रपद्धती आणि श्रेयांक पद्धती सविस्तरपणे स्पष्ट करा. **[15]**

munotes.in

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) चाचणीची सप्रमाणता.

ब) शिक्षक परिणामकारकतेचे परीक्षण.

क) चाचणी प्राप्तांकाचे 'Z' आणि 'T' प्राप्तांकामध्ये रूपांतरण.

ड) प्रश्नपेढी

इ) प्रमाणन पद्धती (scaling methods) कोणत्याही दोन.

फ) श्रेणी पद्धती.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-908

[Total No. of Pages : 4

[6022]-416
S.Y. M.Ed. (General)
406 : ADVANCED EDUCATIONAL STATISTICS
(2015 Pattern) (Semester - IV) (Optional)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Word limit for the questions of 15 marks is 350-450.*
4) *World limit for the questions of 05 marks is 150.*
5) *Use of simple calculator & statistical table is allowed.*

munotes.in

Q1) Explain skewness and kurfosis with example. **[15]**

OR

What is partial and multiple correlation. Write application of partial and multiple correlation.

Q2) The following all error scores on a psychometer test for four groups of equal subjects tested under four experimental conditions. **[15]**

Group I	Group II	Group III	Group IV
4	9	2	7
5	10	2	7
1	9	6	4
0	6	5	2
2	6	2	7

Apply the analysis of variance to test the null hypothesis.

OR

Explain median test with hypothetical example.

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Concept of normality testing.

b) Test scores

c) Basic assumptions of Factor analysis

d) Biserial correlation

e) Meaning of variance

f) Characteristics of Normal probability curve.

munotes.in

Total No. of Questions : 3]

P-908

[6022]-416
S.Y. M.Ed. (General)
406 : ADVANCED EDUCATIONAL STATISTICS
(2015 Pattern) (Semester - IV) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *15 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 350-450 शब्द.*
4) *5 गुणांच्या प्रश्नांसाठी शब्दमर्यादा 150 शब्द.*
5) *साधे गणक यंत्र व संख्याशास्त्रीय सारणी वापरण्यास परवानगी आहे.*
6) *मराठी रुपांतराबाबत शंका वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्न ग्राह्य धरावेत.*

प्रश्न 1) विषमितता आणि शिखरदोष उदाहरणासह स्पष्ट करा. **[15]**

किंवा

भागशः (Partial) आणि बहुविध (Multiple) सहसंबंध म्हणजे काय? भागशः आणि बहुविध सहसंबंधाचे उपयोजन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) चार गटातील विद्यार्थ्यांना क्रियात्मक चाचणीत एका प्रयोगिक पद्धतीच्या शेवटी मिळालेले प्राप्तांक खालील प्रमाणे **[15]**

गट I	गट II	गट III	गट IV
4	9	2	7
5	10	2	7
1	9	6	4
0	6	5	2
2	6	2	7

प्रसरण विश्लेषण तंत्राचा (ANOVA) उपयोग करुन गटातील फरकाची सार्थता तपासा.

किंवा

कातपमिक उदाहरणाच्या साहयाने मध्यांक चाचणी स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) प्रसामान्यता परिक्षण संकल्पना (Normality Testing Concept)

ब) चाचणी प्राप्तांक

क) घटक विश्लेषणाची मूलभूत गृहितके

ड) द्विश्रेणी सहसंबंध

इ) प्रसरणाचा अर्थ

फ) प्रसामान्य संभव वक्राची वैशिष्टे

munotes.in